

Autoretrat amb una ampolla de vi, d'Edvard Munch. WIKIMEDIA COMMONS

Geometria del fracàs

DAVID VIDAL

Tots busquem algú amb qui poder enfonsar-nos. L'Abel, el fill del faroner Brodersen, que acaba de morir, ha tornat al petit poble de la costa noruega després d'anys d'haver rondat pel món, enrolat en un vaixell, i l'hi diu a la bella i ambigua Lolla: "Tu podries haver estat bona per enfonsar-nos junts". L'Abel es compra una motxilla, passeja i viu com un cavaller vagabund, conscient que ha de ser "alguna cosa", però no sap quina. "Sé que com a molt seré com els altres", diu, i aquest horitzó el paralitza. L'Abel recorda el desconcertat Ulrich de *L'home sense qualitats*, que Robert Musil va publicar aquells mateixos anys 30 del segle XX. Com ell, l'Abel d'*El círculo se ha*

EL CÍRCULO SE HA CERRADO
KNUT HAMSUN
NÓRDICA LIBROS
TRADUCCIÓ DE
KIRSTI BAGGETHUN I
ASUNCIÓN LORENZO
350 PÀG. / 22,50 €

cerrado, de Knut Hamsun (1859-1952), és un vers lliure que s'examina la consciència en un silenci esquerp i que incomoda els secrets engranatges de la vida comunitària.

Algú amb qui poder enfonsar-nos, sí, però no és tan senzill, i com sempre és massa tard. Perquè en aquest relat –en aquesta vida?– les relacions que dibuixen, imparables, els afectes i les atraccions no formen parelles estables sinó que s'obren a la geometria del triangle amorós. Així, la Lolla s'estima l'Abel però mentre ell era fora es va casar amb son pare, el vell faroner, òbviament per interessos; l'Abel estava al seu torn enamorat de l'Olga, que va preferir l'advocat Clémens. Un cop tornat l'Abel, amb la Lolla i l'Olga compromeses –però més pendents d'ell que dels seus propis marits–, serà la senzilla i bonica Lili –malcasada amb un altre veí i amic

d'infantesa–, que esdevé l'amant de l'Abel, mentre no arriba alguna cosa millor. Els veïns del petit poble prenen les decisions contra els propis desitjos i viuen en l'angoixa i la incoherència, que contrasta amb la misantropia honesta de l'Abel.

El círculo se ha cerrado va ser publicada el 1936, quan el noruec Knut Hamsun ja era una figura literària de talla mundial, guanyador del premi Nobel el 1920 per *La bendición de la tierra*. El 1888 havia debutat amb una novel·la insòlita, *Fam*, on ja havia presentat el tema de l'individu anònim que viu en solitud enmig de la massa. Hamsun, segons les seves pròpies paraules a *Fam*, para atenció "als secrets moviments inadvertits" que es desencadenen en desconegudes àrees de la ment humana. "Els murmuris de la sang, les pregàries dels ossos, tota la vida interior de l'inconscient".

Un autor maleït

I doncs, per què no el coneixíem –o el coneixem tan poc?– Els darrers anys de la seva vida va donar suport al govern titella col·locat pel Reich a Noruega i a les polítiques de Hitler. Avui costa de trobar al seu propi país un sol carrer que dugui el seu nom. En canvi, literàriament crida l'atenció la rellevància del seu mestratge. L'han invocat com a referent els autors més rellevants de la novel·la centreeuropea, com el ja citat Musil, però també Stefan Zweig, Franz Kafka, Robert Walser, Thomas Mann i Herman Hesse, o als EUA tota la Generació Perduda, amb menció especial a Hemingway, que assegurava que va aprendre a escriure amb ell. I convé no oblidar com els seus relats van influir el *dirty realism*, des de John Fante i el quirúrgic Cheever fins al brutal Charles Bukowski, que va assegurar que Hamsun era "el millor escriptor que ha existit mai".

Si llegim *El círculo se ha cerrado* no és difícil entendre'n les raons. Hamsun fa servir un estil oralitzat i directe, amb una veu narradora que integra les dels diversos personatges amb un domini magistral de l'escena i del fora de pla. Així, el relat transcorre àgil mentre construeix una plèiade de secundaris ben perfilats. Potser no és massa tard per reconèixer i gaudir d'Hamsun. I perdonar-li –i perdonar-nos– tot el que calgui. ♦